

การบริหารงานทั่วไปและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล
ของการรถไฟแห่งประเทศไทย

ตามที่ได้อศึกษามาแล้วในบทที่ ๒ แสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการของกิจการรถไฟจนเป็น "การรถไฟแห่งประเทศไทย" ในที่สุด สำหรับในบทนี้ผู้เขียนจะได้อศึกษาถึงการบริหารงานทั่วไป ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาถึงการบริหารงานบุคคลโดยตรงต่อไป

๓.๑ การบริหารงานทั่วไป

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมมีหน้าที่กำกับกิจการโดยทั่วไปของการรถไฟ ฯ อันหมายถึงการสั่งให้การรถไฟ ฯ ซึ่งแจ้งข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น หรือทำรายงานเสนอ ตลอดจนสั่งยับยั้งการกระทำใด ๆ ซึ่งขัดต่อนโยบายของรัฐบาลหรือมติของคณะรัฐมนตรีรวมทั้งมีอำนาจสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน สำหรับการบริหารงานภายในกิจการรถไฟ โดยทั่วไปเป็นรูป "คณะกรรมการ" ทำหน้าที่กำหนดนโยบายให้ผู้อำนวยการ ปฏิบัติตามโดยต้องรับผิดชอบในการจัดการ และดำเนินงานของการรถไฟ ฯ ตลอดจนคณะกรรมการ ผู้อำนวยการเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบสูงสุดในการบริหารงานกิจการรถไฟ โดยมีที่ปรึกษาการรถไฟ ฯ ผู้อำนวยการฝ่ายประจำการรถไฟ ฯ และรองผู้อำนวยการทำหน้าที่รับผิดชอบและช่วยเหลือผู้อำนวยการในตำแหน่งต่าง ๆ ตามที่ผู้อำนวยการมอบหมาย

^๑พระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๒ , ราชกิจจานุเบกษา , เล่มที่ ๗๖ ตอนที่ ๖๒ (๑๒ มิถุนายน ๒๕๐๒) , มาตรา ๓

^๒พระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทย ๒๕๔๕ ราชกิจจานุเบกษา , เล่ม ๖๘ ตอนที่ ๕๐ (๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๕) , มาตรา ๓๓

การรถไฟ ฯ จัดหน่วยงานเป็นฝ่ายและสำนักงาน โดยมีผู้อำนวยการฝ่ายวิศวกรใหญ่ หรือหัวหน้าสำนักงานแล้วแต่กรณี เป็นผู้บังคับบัญชาและควบคุมรับผิดชอบตรงต่อผู้ว่าการ

คณะกรรมการรถไฟ ฯ แต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี ประกอบด้วยประธานกรรมการ ๑ คนและ กรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่า ๔ คน ไม่เกิน ๖ คน^๓ ผู้ว่าการเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง คณะกรรมการ ฯ ดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปี แต่สำหรับกรรมการนั้นในวาระเริ่มแรกเมื่อ ครบกำหนด ๒ ปี ให้ออกจากตำแหน่งกึ่งหนึ่งโดยวิธีจับฉลาก ถ้าแบ่งออกให้ตรงเป็นกึ่งหนึ่ง ไม่ได้ ก็ให้ออกโดยจำนวนใกล้เคียงกับกึ่งหนึ่ง ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเข้าแทนอยู่ในตำแหน่งเท่า กำหนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน

ผู้ที่จะเข้าดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ และกรรมการ จะต้องเป็นผู้มีสัญชาติ ไทย มีความรู้และเจตเจตเกี่ยวกับการรถไฟ การขนส่ง วิศวกรรม พาณิชยกรรม การเศรษฐกิจ หรือการเงิน ผู้มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ ต้องห้ามมิให้เป็นประธาน กรรมการหรือกรรมการคือ

๑. มีส่วนได้เสียในสัญญาเกี่ยวกับการรถไฟ ฯ หรือในกิจการที่กระทำให้การรถไฟ ฯ ทั้งนี้ไม่ว่าโดยตรง หรือโดยทางอ้อม เว้นแต่จะเป็นเพียงผู้ถือหุ้นของบริษัทที่จะกระทำการ อันมีส่วนได้เสียเท่านั้น

๒. เป็นพนักงานของการรถไฟ ฯ

๓. เป็นข้าราชการการเมือง

^๓ เรื่องเดียวกัน , มาตรา ๒๔

^๔ เรื่องเดียวกัน , มาตรา ๒๔

^๕ "พระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทย ๒๕๐๒ , มาตรา ๒๗

คณะกรรมการ ฯ มีหน้าที่วางนโยบาย และควบคุมดูแลกิจการโดยทั่วไป และมีอำนาจ

๑. วางข้อบังคับเกี่ยวกับการต่าง ๆ อันเป็นอำนาจกระทำของการรถไฟฯ
๒. วางข้อบังคับการประชุม และดำเนินกิจการของคณะกรรมการรถไฟ
๓. วางข้อบังคับว่าด้วยการบรรจุ การแต่งตั้ง และการถอดถอนพนักงานของการรถไฟ ฯ
๔. วางข้อบังคับว่าด้วยระเบียบปฏิบัติงานของการรถไฟ ฯ และข้อบังคับว่าด้วยระเบียบวินัย และการลงโทษพนักงานของการรถไฟ ฯ
๕. ตั้งอัตรามาตรฐานค่าการะการใช้รถไฟ บริการ และความสะดวกต่าง ๆ ของกิจการรถไฟ
๖. กำหนดค่าการะการใช้รถไฟ บริการ และความสะดวกต่าง ๆ ของกิจการรถไฟเป็น ครั้งคราว
๗. กำหนดอัตราเงินเดือนพนักงานของการรถไฟ ฯ

สำหรับงบประมาณประจำปีของการรถไฟ ฯ ทั้งงบประมาณ และงบทำการ ก่อนที่จะนำเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และรับทราบ จะต้องเสนอให้คณะกรรมการรถไฟฯ พิจารณาอนุมัติก่อน

การซื้อพัสดุสิ่งของ และการจ้างเหมาของการรถไฟ ฯ ถ้ามีวงเงินกว้างกว่า ๕๐๐,๐๐๐ บาท ก็จะต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการรถไฟ ฯ ก่อน

ผู้ว่าการ

คณะกรรมการ ฯ เป็นผู้แต่งตั้ง กำหนดเงินเดือน และให้ออกจากตำแหน่งเพราะบกพร่อง หรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ หรือหย่อนสมรรถภาพ มติให้ผู้ว่าการ ฯ ออกจากตำแหน่ง

๖ เรื่องเดียวกัน มาตรา ๒๕

ต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งจำนวนกรรมการทั้งหมด นอกจากผู้ว่าการ^๘ โดยการแต่งตั้ง กำหนดเงินเดือน และการให้ออกนั้นต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ^๙

ผู้ที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ต้องห้ามมิให้เป็นผู้ว่าการ^๘ คือ

๑. มีส่วนได้เสียในสัญญาเกี่ยวกับการรถไฟฯ หรือในกิจการที่กระทำแก่การรถไฟฯ ทั้งนี้ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยทางอ้อม เว้นแต่จะเป็นเพียงผู้ถือหุ้นของบริษัทที่ทำการอันมีส่วนได้เสียเช่นว่านั้น

๒. เป็นข้าราชการประจำ หรือข้าราชการการเมือง

ผู้ว่าการ^๘ เป็นผู้บริหารกิจการของการรถไฟแห่งประเทศไทย ให้เป็นไปตามนโยบายที่คณะกรรมการกำหนด และมีอำนาจบังคับบัญชาพนักงานของการรถไฟฯ ทุกตำแหน่ง ผู้ว่าการมีอำนาจ^๙

๑. แต่งตั้ง ถอดถอน เลื่อนชั้นหรือขึ้นเงินเดือนพนักงานของการรถไฟฯ ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด แต่ลาพนักงานของการรถไฟฯ นั้นเป็นชั้นที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้อำนวยการฝ่ายต่าง ๆ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

๒. วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของการรถไฟฯ โดยไม่แย้งหรือขัดต่อข้อบังคับที่คณะกรรมการฯ วางไว้

เมื่อผู้ว่าการ^๘ ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ใดด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ให้คณะกรรมการแต่งตั้งพนักงานของการรถไฟฯ ขึ้นเป็นผู้ทำการแทนผู้ว่าการ^๘ ชั่วคราว โดยผู้ทำการแทนผู้ว่าการ^๘ มีอำนาจหน้าที่อย่างเดียวกับผู้ว่าการ^๘ เว้นแต่อำนาจหน้าที่ของผู้ว่าการ^๘ ในฐานะคณะกรรมการรถไฟฯ^{๑๐}

๘ เรื่องเดียวกัน มาตรา ๑๑

๙ เรื่องเดียวกัน มาตรา ๑๒

๑๐ เรื่องเดียวกัน มาตรา ๓๖

ที่ปรึกษา แต่งตั้งโดยผู้ว่าการรถไฟ โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ อาจจะเป็นบุคคลภายนอก หรือพนักงานของการรถไฟ ฯ ถ้าในกรณีหลังจะแต่งตั้งจากพนักงานระดับผู้อำนวยการฝ่าย ที่ปรึกษามีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้ว่าการ คือ ^{๑๑}

๑. ให้คำปรึกษาและคำแนะนำงานของการรถไฟ ฯ อันเกี่ยวกับการจัดทำและดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาเศรษฐกิจของการรถไฟ ฯ แก่ผู้ว่าการ ลงมาจนถึงฝ่ายและสำนักงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒. คิดต่อประสานงานทางการเงิน การบัญชี และการงบประมาณ ภายในวงงานของการรถไฟ ฯ สุดแต่จะเกี่ยวข้องกับฝ่ายหรือสำนักงานใด

๓. คิดต่อประสานงานเกี่ยวกับงานตามข้อ (๒) ในระดัของการรถไฟ ฯ กับเจ้าหน้าที่ หน่วยงานภายนอก และสถาบันต่าง ๆ ในต่างประเทศ

๔. พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับงานของฝ่ายการบัญชี และอื่น ๆ สุดแต่ผู้ว่าการจะมอบหมายให้

รองผู้ว่าการ ผู้ว่าการอาจมีรองผู้ว่าการ เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระความรับผิดชอบงานตามที่ผู้ว่าการ มอบหมาย รองผู้ว่าการได้รับการแต่งตั้งจากผู้ว่าการ โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ฯ ในทางปฏิบัติ มักคัดเลือกจากพนักงานระดับผู้อำนวยการฝ่ายที่มีความรอบรู้งานตามต้องการ ปัจจุบันการรถไฟ ฯ มีตำแหน่งรองผู้ว่าการ ๓ ตำแหน่ง คือ รองผู้ว่าการ คำนวณวิศวกรรม รองผู้ว่าการ คำนวณกิจการเดินรถและขนส่ง และรองผู้ว่าการ คำนวณธุรกิจ มีอำนาจหน้าที่ตามที่ผู้ว่าการ มอบหมายดังต่อไปนี้

๑. รองผู้ว่าการ คำนวณวิศวกรรม มีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชาควบคุมและสั่งการในนามของผู้ว่าการรถไฟได้ในงานที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายการช่างกล ฝ่ายการช่างโยธา และสำนักงานคลังพัสดุ คือ ^{๑๒}

^{๑๑}การรถไฟแห่งประเทศไทย , คำสั่งที่ บกบ. ๘๘/๒๕๑๘ เรื่องกำหนดอำนาจหน้าที่ของที่ปรึกษาการรถไฟและรองผู้ว่าการ ข้อ ๑ ; ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๑๘

^{๑๒} เรื่องเดียวกัน ข้อ ๒

- ๑.๑ สั่งการหรือรับทราบเรื่องตามระเบียบปฏิบัติธรรมดาแทนผู้ว่าการได้ ในกรณีที่ฝ่ายและสำนักงานคังกล่าว เสนอให้ผู้ว่าการสั่งการ หรือดำเนินการ
- ๑.๒ พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่มีชื่อตามระเบียบปฏิบัติธรรมดา ซึ่งฝ่ายและสำนักงานคังกล่าว เสนอต่อผู้ว่าการ
- ๑.๓ สั่งการและความคุมงานในฝ่ายการช่างกล และฝ่ายการช่างโยธา ตาม ความในพระราชบัญญัติวิชาชีพวิศวกรรม พ.ศ. ๒๕๐๕ และกฎกระทรวงซึ่งออกตามความใน พระราชบัญญัติคังกล่าวแล้วรายงานให้ผู้ว่าการทราบ.
- ๑.๔ ควบคุม สั่งการ และติดตามผลการพัฒนาและดำเนินการตามโครงการ ต่าง ๆ ของฝ่ายการช่างกล และฝ่ายการช่างโยธา เช่น โครงการสร้างล้อเลื่อน การ สร้างอุปกรณ์ต่าง ๆ และอื่น ๆ ที่ผู้ว่าการจะมอบหมายให้
- ๑.๕ ประสานงานกับรองผู้ว่าการคานักกิจการเดินรถและขนส่ง เพื่อแก้ไขปัญหา หรือเพื่อปรับปรุงกิจการในคานักการเดินรถและขนส่ง
- ๑.๖ พิจารณาเสนอความเห็นต่อผู้ว่าการ เกี่ยวกับการบรรจุ การแต่งตั้ง การย้าย การถอดถอน การลงโทษ การสอบสวน การลา และการพิจารณาว่าเห็นจ ความชอบประจำปีของพนักงานในฝ่ายและสำนักงานคังกล่าวที่เกินอำนาจของวิศวกรใหญ่ และหัวหน้าสำนักงาน
- ๑.๗ มีอำนาจอนุมัติทางการเงินในกิจการเกี่ยวกับการจัดหาพัสดุ ไม้พื้น และ การจ้างเหมาอันเป็นงานของฝ่ายและสำนักงาน ที่เกินอำนาจของวิศวกรใหญ่ และหัวหน้า สำนักงาน ในนามของผู้ว่าการได้รายละไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท

ในกรณีที่รองผู้ว่าการ คานักวิศวกรรมไม่สามารถปฏิบัติงานได้ จะช่วยกรณีใดก็ ตาม คือ ในกรณีที่ตำแหน่งรองผู้ว่าการคานักว่างลง และยังไม่มีการแต่งตั้งขึ้นใหม่ให้วิศวกร ใหญ่ฝ่ายการช่างกล และวิศวกรใหญ่ฝ่ายการช่างโยธา เป็นผู้สั่งการแทนผู้ว่าการคานักนี้ ตามลำดับ ทั้งนี้ให้ส่งงานเท่าที่มีอำนาจหน้าที่จะกระทำให้ไตตมกฎหมายตามขอ ๑.๓ เท่านั้น และอนุมัติวงเงินได้รายละไม่เกิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท ถ้าเกินให้เสนอผู้ว่าการอนุมัติเสียก่อน

๒. รองผู้ว่าการคานกิจการเดินรถและขนส่ง แบ่งเบาภาระงานของผู้ว่าการ ในฝ่ายการเดินรถ และสำนักงานรถไฟสายแม่กลอง โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ คือ

๒.๑ สั่งการหรือทราบเรื่องตามระเบียบปฏิบัติธรรมดาแทนผู้ว่าการได้ ในกรณีที่ฝ่ายการเดินรถและสำนักงานรถไฟสายแม่กลอง เสนอให้ผู้ว่าการ สั่งการหรือ คำเนินการ

๒.๒ พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่มีใช้ตามระเบียบปฏิบัติธรรมดา ซึ่งฝ่ายและสำนักงานดังกล่าว เสนอต่อผู้ว่าการ

๒.๓ ประสานงานกับรองผู้ว่าการคานวิศวกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาหรือเพื่อ ปรับปรุงกิจการในคานการเดินรถและขนส่ง

๒.๔ พิจารณาเสนอความเห็นต่อผู้ว่าการ เกี่ยวกับการบรรจุ การแต่งตั้ง การย้าย การถอดถอน การลงโทษ การสอบสวน การลา และการพิจารณาว่าเห็นใจ ความชอบประจำปีของพนักงานในฝ่ายและสำนักงานดังกล่าวที่เกินอำนาจผู้อำนวยการฝ่าย หรือหัวหน้าสำนักงาน

๒.๕ สั่งการและควบคุมงานในฝ่ายและสำนักงานดังกล่าว ซึ่งผู้ว่าการ มอบอำนาจหน้าที่ให้เฉพาะเรื่องหรือเฉพาะกรณี

๒.๖ มีอำนาจสั่งอนุมัติทางการเงินในกิจการเกี่ยวกับการจัดหาพัสดุ และการจ้างเหมาอันเป็นงานของฝ่าย และสำนักงานตามข้อ ๓.๑ ซึ่งมีวงเงินเกินอำนาจ ของผู้อำนวยการฝ่าย หรือหัวหน้าสำนักงาน ในนามของผู้ว่าการ ใ้รายละไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท

ในกรณีที่รองผู้ว่าการคานกิจการเดินรถและขนส่งไม่สามารถปฏิบัติงานได้ จะช่วย กรณคดีก็ตาม หรือในกรณีที่ตำแหน่งรองผู้ว่าการคานนี้ว่างลง และยังไม่มีการแต่งตั้ง ขึ้นใหม่ ให้ผู้อำนวยการฝ่ายเดินรถ เป็นผู้สั่งการแทนรองผู้ว่าการคานนี้ และสำหรับวงเงิน ใหญ่สั่งการแทนรองผู้ว่าการคานนี้ มีอำนาจสั่งอนุมัติใ้รายละไม่เกิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท ถ้า

เกินให้เสนอผู้ว่าการ อนุมัติเสียก่อน ๑๕

๓. รองผู้ว่าการคานธุรกิจ มีอำนาจหน้าที่ตามผู้ว่าการ มอบหมายในกรณีของ ฝ่ายธุรการ สำนักงานอาณามาล สำนักงานแพทย์ สำนักงานศูนย์การฝึก และสำนักงาน ตำรวจรถไฟ คือ ๑๖

๓.๑ สั่งการหรือรับทราบเรื่องตามระเบียบปฏิบัติธรรมดาแทนผู้ว่าการ ได้ ในกรณีที่ฝ่ายและสำนักงานดังกล่าว เสนอให้ผู้ว่าการ สั่งการหรือดำเนินการ

๓.๒ พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่มีใจตามระเบียบปฏิบัติธรรมดา ซึ่งฝ่ายและสำนักงานดังกล่าว เสนอต่อผู้ว่าการ

๓.๓ พิจารณาเสนอความเห็นต่อผู้ว่าการ เกี่ยวกับการบรรจุ การแต่งตั้ง การย้าย การถอดถอน การงโโทษ การสอบสวน การลา และการพิจารณาว่าเห็นสมควร ประจำปีของพนักงานในฝ่าย และสำนักงานดังกล่าวที่เกินอำนาจผู้อำนวยการฝ่ายหรือหัวหน้า สำนักงาน

ส่วนการย้ายข้ามฝ่ายหรือสำนักงาน ทั้งในคานเดียวกันหรือคนละคานก็ตาม เมื่อ ฝ่ายหรือสำนักงานเจ้าสังกัดได้ทำความตกลงกันแล้ว ให้รองผู้ว่าการคานนี้ออกคำสั่งในนามผู้ วาการได้ควย

๓.๔ สั่งการและควบคุมงานในฝ่ายและสำนักงานดังกล่าว ซึ่งผู้ว่าการ สั่งการมอบอำนาจหน้าที่ให้เฉพาะเรื่องหรือเฉพาะกรณี

๓.๕ มีอำนาจสั่งอนุมัติทางการเงินในกิจการเกี่ยวกับการจัดหาพัสดุและการจ้าง เหมอานเป็นงานของฝ่าย และสำนักงานดังกล่าว ซึ่งมีวงเงินเกินอำนาจผู้อำนวยการฝ่ายหรือ หัวหน้าสำนักงาน ในนามของผู้ว่าการ : ใครายละไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๓.๖ เป็นประธานของที่ประชุมคานปกครองของผู้อำนวยการฝ่าย และหัวหน้า สำนักงาน ในกรณีที่รองผู้ว่าการ คานธุรกิจ ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ จะด้วยกรณีใดก็ตาม

๑๕ เรื่องเดียวกัน ข้อ ๖

๑๖ เรื่องเดียวกัน ข้อ ๔

หรือในกรณีที่ตำแหน่งรองผู้อำนวยการค่านี้อว่างลง และยังไม่มีการแต่งตั้งขึ้นใหม่ ให้ผู้อำนวยการฝ่ายธุรการ และผู้อำนวยการฝ่ายประจำการรถไฟ เป็นผู้สั่งการแทนรองผู้อำนวยการค่านี้นี้ตามลำดับ และสำหรับวงเงินใหญ่สั่งการแทนรองผู้อำนวยการค่านี้นี้ มีอำนาจสั่งอนุมัติไครายละไม่เกิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท ถ้าเกินให้เสนอผู้อำนวยการ อนุมัติเสียก่อน

ผู้อำนวยการฝ่ายประจำการรถไฟ

ผู้อำนวยการ เป็นผู้แต่งตั้งผู้อำนวยการฝ่ายประจำการรถไฟ ฯ เพื่อช่วยเหลือบริหารงานโดยให้ขึ้นอยู่กับสายงานควบคุมของรองผู้อำนวยการค่านี้อีกกิจการเดินรถ และขนส่ง มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ ๑๔

๑. ทำงานร่วมกับรองผู้อำนวยการค่านี้อีกกิจการเดินรถ และขนส่ง และผู้อำนวยการ ในงานวางแผนผังย่านสถานีต้นทางโดยสารพระนคร ทำรายละเอียดภายในย่านต้นทางโดยสารพระนคร ซึ่งต้องประสานกับงานวางแผนผังย่านใหญ่ โดยให้ผู้อำนวยการฝ่ายประจำการรถไฟ ฯ พิจารณาร่วมกับคณะกรรมการ ฯ วางแผนผังย่าน และต้องมีหน้าที่พิจารณาด้วยว่า เมื่อการรถไฟ ฯ ยอมรับแผนผังย่านสถานีโดยสารต้นทางพระนคร และย่านสับเปลี่ยนใหญ่บางข้อ ตลอดจนย่านพหลโยธินแล้ว เมื่อมีการก่อสร้าง ผู้อำนวยการฝ่าย ฯ จะต้องเป็นผู้ประสานงานก่อสร้างโดยไม่ให้กระทบกระเทือนกับกิจการเดินรถของย่านเหล่านั้น

๒. พิจารณาการวางแผนผังย่านทหาร ซึ่งมีความสำคัญอยู่ทั่วไปในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคกลาง และบางสถานีในภาคใต้ ว่าจะสามารถทำการรับขบวนรถ และปล่อยขบวนรถ หรือทำการตัดรถ และส่งรถของทหารได้มากน้อยแต่ละย่านได้อย่างไรใด แก้ไขการวางแผนผังที่ทำได้แล้ว ติดต่อกับราชการกลาโหมและหน่วยทหารภาคีประเทศ สปอ. เกี่ยวกับการลงทุน

๑๓ เรื่องเดียวกัน ข้อ ๗

๑๔ กฎรถไฟแห่งประเทศไทย คำสั่งเฉพาะที่บกพ. ๑๒๑/๒๕๐๒ เรื่องกำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการฝ่ายประจำการรถไฟ ฯ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๐๒

๓. จัดรายละเอียดของการเดินรถตามแผนการเดินรถของการรถไฟ ฯ ที่เกี่ยวกับราชการทหาร ติดตามการเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่าง ๆ แล้วรายงานให้รองผู้ว่าการคานักกิจการเดินรถและขนส่ง เพื่อเตรียมการ และสั่งการต่าง ๆ แก่วิศวกรใหญ่ฝ่ายการช่างโยธา วิศวกรใหญ่ฝ่ายการช่างกล และผู้อำนวยการฝ่ายการเดินรถ นอกจากนั้นยังมีหน้าที่กำหนดจังหวะการเริ่มแผนป้องกันวินาศกรรมตามทาง และสะพานรายทาง

๔. จัดทำแผนบรรเทาภัยทางอากาศชั้นที่ ๒ ของภาคกลาง อันมีที่ตั้งของการรถไฟ ฯ ประกอบด้วยฝ่ายและสำนักงานต่าง ๆ ตลอดจนกระทั่งโรงงานช่างกล โรงงานบำรุงทางต่าง ๆ จัดทำแผนอพยพชั้นที่ ๓ โดยให้ออกไปสำรวจภูมิประเทศร่วมกับเขตแขวงฝ่ายต่าง ๆ และติดต่อประสานงานกับฝ่ายบ้านเมือง และราชการทหาร

๕. เป็นผู้ดำเนินการประสานงานตามแผนอพยพของราษฎรและราชการในจังหวัดชายแดน กับแผนอพยพประชาชนและส่วนราชการในเขตพระนครและธนบุรี เพื่อหลบภัยจากในเขตของพื้นที่ทำการรบ และภัยทางอากาศ ตามแผนของกระทรวงมหาดไทย

๖. กิจการงานที่เกี่ยวกับเหตุอันตรายต่าง ๆ

๗. งานอื่นใดสุดแต่ผู้ว่าการ หรือผู้ทำการแทนผู้ว่าการ หรือรองผู้ว่าการคานักกิจการเดินรถและขนส่งมอบหมายให้

หน้าที่และความรับผิดชอบของฝ่าย และสำนักงานต่าง ๆ

การรถไฟ ฯ แบ่งส่วนงานเป็น ๕ ฝ่าย ๖ สำนักงาน การบริหารงานของแต่ละฝ่าย และแต่ละสำนักงาน มี " ผู้อำนวยการฝ่าย " และ " หัวหน้าสำนักงาน " แล้วแต่กรณีเป็นผู้บังคับบัญชา และควบคุมรับผิดชอบต่อผู้ว่าการ โดยผ่านทางรองผู้ว่าการคานักต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้น แต่สำหรับฝ่ายการช่างกล และฝ่ายการช่างโยธา เรียกชื่อตำแหน่งผู้อำนวยการฝ่ายว่า " วิศวกรใหญ่ " ^{๑๔}

^{๑๔} การรถไฟแห่งประเทศไทย , ข้อบังคับคณะกรรมการรถไฟแห่งประเทศไทย ฉบับที่ ๔ ว่าด้วยระเบียบปฏิบัติงานของการรถไฟแห่งประเทศไทย หมวด ๑ การแบ่งส่วนงานและหน้าที่บริหาร , ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๔๙๔ , ข้อ ๓

ภายในฝ่ายและสำนักงาน แบ่งหน่วยงานย่อยเป็นกองและแผนก มีหัวหน้ากอง และหัวหน้าแผนกหรือเทียบเท่า เป็นผู้ควบคุมงานรับผิดชอบผู้อำนวยการฝ่ายหรือหัวหน้าสำนักงานแล้วแต่กรณี

ฝ่ายธุรการ มีผู้อำนวยการฝ่ายธุรการ เป็นผู้บังคับบัญชาควบคุมรับผิดชอบการทำงาน ในด้านธุรการทั่วไป ทำการในหน้าที่สาราณียกรติดต่อกับนักกิจการรถไฟ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ อันเป็นงานในนามของการรถไฟ ฯ รักษาข้อบังคับระเบียบวินัย รวบรวม และประมวลรายงานต่าง ๆ ควบคุมอัตรากำลัง จัดหาผู้ปฏิบัติงานตั้งแต่ชั้นเสมียนพนักงานขึ้นไป จัดทำเกี่ยวกับทะเบียนประวัติของพนักงานรถไฟทั้งหมด ส่งเสริมสวัสดิการสงเคราะห์ การพิมพ์ และการโฆษณา

ฝ่ายการเดินรถ มีผู้อำนวยการฝ่ายเดินรถ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบดำเนินงานในด้านการขนส่ง และพาณิชย์รถไฟ อันได้แก่จัดการเดินรถรับส่งผู้โดยสารและสินค้า ในทางรถไฟที่ได้เปิดการเดินรถแล้ว กำหนดหลักการและวิธีการหมุนเวียนล้อเลื่อนไปหาประโยชน์รายได้ให้เป็นไปโดยประหยัด และรวดเร็วที่สุด จัดการโรงแรม และรถเสมียง ค่าเนิงานและความปลอดภัยให้เขาที่คืนและอาคารของการรถไฟ ฯ มีผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่าย ๒ คน เพื่อช่วยเหลือบริหารงาน

ก. ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายค่านเดินรถ ช่วยบริหารงานค่านเดินรถ ธุรการ และ ปกครอง

ข. ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายค่านพาณิชย์ ช่วยบริหารงานค่านพาณิชย์

ฝ่ายการบัญชี มีผู้อำนวยการฝ่ายการบัญชี เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ มี ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่าย ๑ นาย ทำหน้าที่รวบรวมและจัดทำบัญชีรับคูลย์ แสดงรายได้ รายจ่ายทั้งสิ้นของการรถไฟ ฯ ควบคุมงบประมาณประจำปี และจัดวางระเบียบวิธีการ บัญชี รับ จ่าย รักษาเงินรายได้ และเบิกจ่ายเงินงบวิสามัญลงทุน และงบทำการ ตาม ความในพระราชบัญญัติการรถไฟ ฯ ๒๔๕๔ เป็นหลักฐานให้ทำการตรวจสอบได้ ประมวล บัญชีสถิติต่าง ๆ ควบคุมการจัดทำพิมพ์ และรักษา การเบิกจ่ายตั๋วโดยสารรถไฟ

ฝ่ายการช่างกล มีวิศวกรใหญ่ฝ่ายการช่างกลเป็นผู้ควบคุมบังคับบัญชารับผิดชอบบริหารงานในด้านการควบคุม การบำรุงรักษา ซ่อมแซม ออกแบบ สร้าง ตลอดจนการ จัดหารถจักร รถโดยสาร รถบรรทุก และล้อเลื่อนอื่นๆ การดำเนินงานลากจูงขบวนรถ ให้เป็นไปตามกำหนด และสอดคล้องประสานกับความต้องการของการเดินรถ และรวมถึง งานด้านวิศวกรรมเครื่องกล วิศวกรรมไฟฟ้า และวิศวกรรมอุตสาหกรรมโดยทั่วไป

ฝ่ายการช่างโยธา มีวิศวกรใหญ่ฝ่ายการช่างโยธา เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ งานการออกแบบแผนผังเกี่ยวกับทาง สะพาน ร่องระบายน้ำ อุโมงค์ อาคาร สถานที่ และสิ่งก่อสร้างทุกชนิด และบรรดางานเทคนิคเกี่ยวกับวิชาการ ทางด้านวิศวกรรมโยธา ทั่วไป ดำเนินการควบคุม และติดตามผลงานของการซ่อมบูรณะบำรุงรักษาทาง สถานที่ และสิ่งก่อสร้างตามทางรถไฟที่ก่อสร้างไว้แล้ว จัดหาพื้นที่สำหรับใช้กับรถจักร จัดหาไม้ เหลี่ยมสะพาน ไม้หมอนทาง ไม้สำเร็จรูปต่าง ๆ สำหรับการก่อสร้าง จัดหาศิลาเพื่อ ใช้กิจการรถไฟและจำหน่าย ดำเนินการเกี่ยวกับการซื้อที่ดิน การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ที่ดิน รักษาเอกสารและแผนที่กรรมสิทธิ์ที่ดินของรถไฟ ดำเนินการและควบคุมการโทรคมนาคม ที่ใช้ในการรถไฟ ๆ ตลอดจนเครื่องสัญญาณประแจกล และการดำเนินการเกี่ยวกับไฟฟ้า สถานที่ ดำเนินการและควบคุมติดตามผลงานการสำรวจ การวางผัง การก่อสร้างทาง สะพาน ร่องระบายน้ำ อุโมงค์ อาคารสถานที่ และสิ่งก่อสร้างทุกชนิด ดำเนินการ ผลิตและซ่อมเครื่องมือ เครื่องใช้ในกิจการรถไฟ และดำเนินการก่อสร้างทางสายใหม่ วิศวกรใหญ่บริหารงาน โดยมีรองวิศวกรใหญ่ ๒ นาย คือมีรองวิศวกรใหญ่คานบำรุงทาง และรองวิศวกรใหญ่คานก่อสร้าง เป็นผู้ช่วยเหลือ

สำนักงานอาญาบาล มีหัวหน้าสำนักงานอาญาบาลเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ งานคานสืบสวนสอบสวนในกรณีที่มีความผิดเกิดขึ้นหรือมีผู้ร้องเรียนกล่าวโทษปฏิบัติงานของ การรถไฟ ฯ ทำหน้าที่เป็นผู้ร้องทุกข์แทนการรถไฟ ฯ หรือแจ้งขอหาต่อพนักงานสอบสวน แทนการรถไฟ ฯ ในกรณีที่ปรากฏว่ามีกรกระทำผิดทางอาญาเกิดขึ้น นอกจากนั้นยังทำ หน้าที่เป็นนายวาทังหรือแก่ตางของการรถไฟ ฯ ในคดีแพ่ง

สำนักงานแพทย์ มีหน้าที่จัดการแพทย์สงเคราะห์ อำนวยการรักษาพยาบาลส่งเสริมสุขภาพและอนามัยให้แก่มวลปฏิบัติงาน และผู้โดยสารรถไฟตามสถานที่ของการรถไฟแห่งประเทศไทย โดยมีหัวหน้าสำนักงานแพทย์เป็นผู้ควบคุมบังคับบัญชารับผิดชอบ

สำนักงานคลังพัสดุ มีหัวหน้าสำนักงานคลังพัสดุ เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดหาซื้อวัสดุ สิ่งของเครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ ตลอดจนการเก็บรักษาพัสดुकงคลัง และทำการเบิกจ่ายสรรพพัสดุต่าง ๆ โดยทั่วไปในการรถไฟ ฯ

สำนักงานตำรวจรถไฟ จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการกรมตำรวจในกระทรวงมหาดไทย เมื่อ ๓๑ พฤษภาคม ๒๔๕๕ มีฐานะเป็นกองบังคับการเรียกว่า " กองตำรวจรถไฟ " และในฐานะที่เป็นหน่วยงานของการรถไฟ ฯ เรียกว่า " สำนักงานตำรวจรถไฟ " มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อป้องกัน และปราบปรามเหตุร้ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่และบนขบวนของการรถไฟ ฯ ตลอดจนให้การป้องกันรักษาทรัพย์สิน และผลประโยชน์ของการรถไฟ ฯ

สำหรับเจ้าพนักงานของสำนักงานตำรวจรถไฟ ไม่มีฐานะเป็นพนักงานของการรถไฟ ฯ การบังคับบัญชาตลอดจนการปูนบำเหน็จและการลงโทษ ขึ้นอยู่กับกรมตำรวจ หากแต่รับอัตราเงินเดือนจากการรถไฟ ฯ โดยเทียบอัตราเงินเดือนเท่ากับพนักงานของการรถไฟ ฯ

สำนักงานรถไฟสายแม่กลอง สำนักงานรถไฟสายแม่กลอง มีหน้าที่จัดบริการเดินรถไฟ และรถดีเซลรางรับส่งคนโดยสารและสินค้า ตามทางรถไฟระหว่างวงเวียนใหญ่(ธนบุรี) กับมหาชัย (สมุทรสาคร) ตอนหนึ่ง และระหว่างบ้านแหลม(สมุทรสาคร) กับแม่กลอง (สมุทรสงคราม) อีกตอนหนึ่ง โดยมีเรือยนต์รับส่งข้ามฟากแม่น้ำท่าจีน ระหว่างมหาชัยกับบ้านแหลม รวมทั้งการบำรุงรักษารถจักร และทางรถไฟในทางสายนี้ทั้งสองตอนให้อยู่ในสภาพปลอดภัยด้วย มีหัวหน้าสำนักงานเป็นผู้ควบคุมบังคับบัญชารับผิดชอบ

สำนักงานศูนย์การฝึก สำนักงานศูนย์การฝึก มีหน้าที่จัดการศึกษาอบรมและฝึกงานในวิชาชีพที่เกี่ยวกับการรถไฟแก่นักศึกษาและผู้ปฏิบัติงานของการรถไฟแห่งประเทศไทยอยู่ในบังคับบัญชาของหัวหน้าสำนักงาน

๓.๒ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลของการรถไฟ ฯ

เมื่อการรถไฟ ฯ ยังดำรงฐานะเป็นกรมรถไฟ การปกครองเป็นไปตามกฎข้อบังคับของกระทรวงเจ้าสังกัด ระเบียบปฏิบัติการตามมติคณะรัฐมนตรี ผู้ปฏิบัติงานของกรมรถไฟ ดำรงฐานะเป็นข้าราชการ การบริหารงานบุคคลของปฏิบัติตามระเบียบปฏิบัติของทางราชการ ว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน และกฎ ก.พ. แต่ในปัจจุบันกรมรถไฟ เปลี่ยนเป็นองค์การเอกเทศ มีอิสระในการดำเนินงาน มีผู้ปฏิบัติงานของตนเอง โดยไม่ต้องขึ้นกับคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ข้าราชการของกรมรถไฟเปลี่ยนฐานะมาเป็นพนักงานของการรถไฟ ฯ การบริหารงานบุคคลจึงกระทำโดยอิสระภายในกิจการรถไฟ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลของการรถไฟ ฯ ได้แก่

ก. คณะกรรมการรถไฟ ฯ

ตามพระราชบัญญัติการรถไฟ ๒๔๕๔ มาตรา ๒๕ ซึ่งกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ฯ ไว้ ใ้กระทำให้คณะกรรมการ ฯ เป็นผู้วางข้อบังคับว่าด้วยการบรรจุ แต่งตั้ง การถอดถอนพนักงาน ระเบียบวินัย และการลงโทษ รวมทั้งการกำหนดอัตราเงินเดือนของพนักงานการรถไฟ ฯ ทั้งหมด

จากอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ ทำให้คณะกรรมการ ฯ เป็นผู้ม่อ่านาจเต็มในการบริหารงานบุคคลของพนักงานการรถไฟ ฯ โดยเป็นผู้พิจารณาและสั่งการในรูปของ " ข้อบังคับคณะกรรมการรถไฟ ฯ "

ข. ผู้ว่าการ

โดยที่ผู้ว่าการเป็นผู้บริหารงานสูงสุดและบังคับบัญชาพนักงานรถไฟ จึงมีอำนาจในการแต่งตั้งถอดถอน เลื่อนชั้น หรือลดชั้นเงินเดือนพนักงานทั้งหมด ทั้งนี้ต้อง

๒๑ การรถไฟแห่งประเทศไทย , ข้อบังคับคณะกรรมการ ฯ ฉบับที่ ๗๑ เปลี่ยนชื่อผู้ปฏิบัติงานประเภทคนงานเป็นลูกจ้าง ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๐๗

เป็นไปตามข้อบังคับคณะกรรมการรถไฟ ฯ แต่พนักงานเช่นว่านั้น เป็นผู้ที่ปรึกษา
ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้อำนวยการฝ่ายต่าง ๆ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ฯ ก่อน

ค. ผู้อำนวยการฝ่าย และหัวหน้าสำนักงานต่าง ๆ

ได้รับมอบอำนาจการบริหารงานจากผู้อำนวยการ ให้สั่งการในอำนาจของ
ผู้อำนวยการได้ ซึ่งเป็นผลให้ผู้อำนวยการฝ่ายและหัวหน้าสำนักงาน มีอำนาจในการสั่ง
บรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอน ลงโทษ การเลื่อนชั้นพนักงานในสังกัดของตนตั้งแต่ชั้นประจำ
แผนกหรือเทียบเท่าลงมาได้ โดยต้องเป็นไปตามข้อบังคับคณะกรรมการ ฯ

ง. กองควบคุมกำลังงาน ฝ่ายธุรการ

เป็นหน่วยงานสำคัญในการดำเนินงานด้านบุคคลของการรถไฟ ฯ เดิมการ
รถไฟ ฯ ไม่มีหน่วยงานกลางเฉพาะที่ทำหน้าที่ด้านบุคคลลาภีบาล การบริหารงานด้าน
บุคคลเป็นเรื่องที่แต่ละฝ่ายดำเนินการกันเอง จนกระทั่งหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ซึ่งเป็น
ระยะฟื้นฟูกิจการรถไฟไทย รัฐบาลได้ขยืมเงินจากธนาคารมาบูรณะกิจการ และยอมรับ
หลักการที่คณะกรรมการสำรวจ ภาวะเศรษฐกิจแห่งธนาคารโลกที่เสนอให้จัดตั้งการรถไฟ ฯ
เป็นองค์การอิสระในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ เพื่อดำเนินการเป็นเอกเทศ และมีความคล่องตัวในการ
ปฏิบัติงานทางธุรกิจ ในการนี้คณะกรรมการสำรวจภาวะเศรษฐกิจแห่งธนาคารโลก ได้ให้
คำแนะนำเกี่ยวกับตัวผู้ปฏิบัติงานว่า การรถไฟ ฯ ควรจะรับดำเนินการด้านบุคคลลาภีบาล
เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการบริหารงาน การรถไฟ ฯ พิจารณาหลักการแล้วเห็นสมควร
ดำเนินการตาม แต่เนื่องจากงานบุคคลลาภีบาลมีขอบเขตกว้างขวางมาก เพราะประกอบด้วย
กิจการสำคัญ ๆ หลายสาขา เช่น การควบคุมกำลังงาน การฝึกอบรม ตลอดจนให้
การศึกษาแก่ผู้ปฏิบัติงาน การสวัสดิการสงเคราะห์ ฯลฯ ซึ่งถ้าจะดำเนินงานให้ครบ

๒๒ พระราชบัญญัติการรถไฟ ฯ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๓๕

๒๓ การรถไฟแห่งประเทศไทย , คำสั่งทั่วไปที่ บกบ. ๕๖/๒๕๐๕ เรื่องมอบอำนาจการบริหาร
งานในแก่อำนวยการฝ่าย และหัวหน้าสำนักงาน ลงวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๐๕

ถ่วงจะต้องใช้เวลาานมาก จึงริเริ่มงานในสาขาการควบคุมกำลังงานขึ้นก่อนเป็นลำดับแรก
ออกระเบียบการบุคคลลาภีบาลฉบับที่ ๑ ว่าด้วยการควบคุมกำลังงาน ไข้มบังคับในกรณีที่เกี่ยวข้องกับ
การควบคุมอัตรากำลัง และการจัดหาผู้ปฏิบัติงานให้กับฝ่ายและสำนักงานต่าง ๆ เฉพาะชั้น
เสมียนพนักงาน เริ่มใช้ระเบียบฉบับนี้ตั้งแต่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๔

ต่อมาปรากฏว่างานได้เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ ทางการรถไฟ ฯ จึงได้เสนอต่อ
คณะกรรมการรถไฟ ฯ ขอตั้งเป็น " กองควบคุมกำลังงาน " ขึ้นกับฝ่ายธุรการ โอนงาน
ในแนวนั้นที่อยู่ตามฝ่าย และสำนักงานต่าง ๆ มารวมอยู่ในแห่งเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อใ้บรรค
วัตถุประสงค์ตามนโยบายที่ว่า ๒๖

... การรวมภารกิจของหน่วยต่าง ๆ ให้เข้ามาเป็นส่วนสัดเสียแต่แห่งเดียวในกรณี
ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอัตรากำลังปฏิบัติงาน การรับสมัคร และการคัดเลือก บุคคลเข้า
ทำงาน การควบคุมทะเบียนประวัติ ตลอดจนถึงการอื่นใดที่จัดสนับสนุน การโยกย้าย
และการเลื่อนฐานะของผู้ปฏิบัติงานทั้งปวงให้ดำเนินไปด้วยดีนั้น ท้องควยสุากสนิยม ใน
หลักการที่ว่า ศูนย์รวมภารกิจดังกล่าวเป็นมาตรการอันจำเป็นยิ่งสำหรับสร้างกำลังงาน
ใหม่เกิดขึ้นได้อย่างมั่นคง เพราะเป็นกรอวิธีอันแน่นอนว่า ผู้ปฏิบัติงานในองค์การจักได้
รับการสอดส่องดูแลภายใต้กลไกอันเดียวกัน ในทุกอปรควยสมรรถภาพในระดับสูง ทั้งจัก
ใ้รับการบรรจุเข้าประจำหน้าที่ซึ่งอาจใช้ความรู้ความชำนาญ และสมรรถนะของแต่ละ
บุคคลให้เป็นประโยชน์แก่กิจการใ้โดยเต็มที่ ...

กองควบคุมกำลังงาน เป็นหน่วยงานใหญ่ในการบริหารงานค่านบุคคลของการรถไฟ ฯ
ทำหน้าที่รับผิดชอบงานการจัดหาผู้ปฏิบัติงาน ดำเนินการสอบคัดเลือก และส่งตัวไป
ใ้ยังฝ่ายและสำนักงานที่ต้องการ ควบคุมอัตรากำลังใ้เป็นไปอย่างเหมาะสม

๒๔ การรถไฟแห่งประเทศไทย , คำสั่งทั่วไปที่ มกย. ๑/๒๕๕๔ เรื่องใ้ใช้ระเบียบการ
บุคคลลาภีบาลฉบับที่ ๑ ว่าด้วยการควบคุมกำลังงาน ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๔

๒๕ การรถไฟแห่งประเทศไทย , ข้อบังคับคณะกรรมการ ฯ ฉบับที่ ๒๕ ว่าด้วยระเบียบ
ปฏิบัติงานของการรถไฟ ฯ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

๒๖ การรถไฟแห่งประเทศไทย , ระเบียบการบุคคลลาภีบาล ฉบับที่ ๑ ว่าด้วยการควบคุม
กำลังงาน ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๔

ควบคุมการดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลให้ดำเนินไปตามข้อบังคับระเบียบคำสั่งของการรถไฟ ฯ ในการบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย ลาออก การพิจารณาความดีความชอบ ควบคุม จัดทำทะเบียนประวัติของพนักงานการรถไฟ ฯ ควบคุมการติดต่อกับต่างประเทศเกี่ยวกับการไปทำงาน ศึกษาต่อ และการให้ทุน รวมทั้งเป็นผู้แทนของการรถไฟ ฯ ไปประชุมในหน่วยราชการต่าง ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องบุคคล

กองควบคุมกำลังงาน แบ่งงานในหน้าที่ออกเป็น ๔ แผนกคือ ^{๒๙}

๑. แผนกจัดหา และคัดเลือกผู้ปฏิบัติงาน มีหน้าที่โดยทั่วไปคือ

๑.๑ รวบรวมรายการแจ้งความต้องการบุคคลเข้าปฏิบัติงานในหน่วยงานต่าง ๆ

๑.๒ ดำเนินการจัดหา และคัดเลือก ตั้งแต่ประกาศรับสมัคร รับสมัคร

ประกาศเวลาการสอบคัดเลือก และสถานที่

๑.๓ ดำเนินการสอบคัดเลือก นับแต่ประชุมกรรมการสอบ เพื่อแบ่งกันออกข้อสอบข้อเขียน ประชุมกรรมการเพื่อดำเนินการสอบสัมภาษณ์ และพิจารณาคะแนนของผู้สอบ

๑.๔ ประกาศผลการสอบ ตลอดจนส่งตัวผู้ที่สอบได้ไปยังหน่วยงานที่ต้องการ

๒. แผนกทะเบียนประวัติ มีหน้าที่

๒.๑ ควบคุมเกี่ยวกับทะเบียนประวัติของพนักงานการรถไฟ ฯ ทุกคน

๒.๒ จัดทำสมุดทะเบียนของทุกฝ่าย และสำนักงาน หน่วยละ ๑ เล่ม รวบรวมรายการประวัติพนักงาน ของแต่ละฝ่ายและสำนักงาน เรียงตามลำดับอักษร ก. ถึง ฮ. เพื่อสะดวกในการค้นหา

๒.๓ จัดทำสมุดประวัติของพนักงานแต่ละคน โดยมีเลขที่ ชื่อ และนามสกุลกำกับอยู่ที่สันปกทุกเล่ม

๒.๔ ควบคุมรักษาสมุดประวัติให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย และไม่ให้สูญหาย

^{๒๙} การรถไฟแห่งประเทศไทย , ข้อบังคับคณะกรรมการ ฯ ; ฉบับที่ ๑๐๕ ว่าด้วยระเบียบปฏิบัติงานของการรถไฟ ฯ แก้ไขเพิ่มเติม , ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๑๓ , ข้อ ๓

จ. กองสวัสดิการสงเคราะห์ ฝ่ายธุรการ

หลังจากกรมรถไฟ ซึ่งมีฐานะเป็นรัฐพาณิชย์ ได้แปรสภาพจากหน่วยราชการ
หน่วยหนึ่งมาเป็นองค์การรัฐวิสาหกิจ ตามพระราชบัญญัติการรถไฟ ฯ พ.ศ. ๒๔๙๔ เป็นผล
ให้ข้าราชการกรมรถไฟ ฯ เปลี่ยนมาเป็นผู้ปฏิบัติงานของการรถไฟ ฯ คณะกรรมการรถไฟ ฯ
ซึ่งพิจารณาจัดตั้ง กองสวัสดิการสงเคราะห์^{๒๔} ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๙๔^{๒๕} ให้สังกัดฝ่ายธุรการ
เพื่อให้ตรงตามหลักมูลคณาภิบาล ที่ว่านายจ้างจะต้องสนใจต่อความเป็นอยู่ สุขภาพ และ
ความปลอดภัย ตลอดจนการบำรุงขวัญ และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงาน

กองสวัสดิการสงเคราะห์ มีหน้าที่โดยทั่วไปในการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงาน
แก่ผู้ปฏิบัติงานด้านความมุ่งหมายที่จะบำเพ็ญทุกขบำรุงสุขผู้ปฏิบัติงาน และครอบครัวให้มีความ
เป็นอยู่ อันควรแก่สภาพ แบ่งเป็น ๒ แผนก คือ ๒๔

๑. แผนกสำรวจและส่งเสริมสวัสดิการ ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความ
เป็นอยู่ ในด้านสวัสดิการต่าง ๆ ในปัจจุบัน ของผู้ปฏิบัติงานและเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข
มีหน้าที่

๑.๑ สำรวจสภาพของบ้านพัก สถานที่ทำงาน เช่น น้ำ ไฟ แสงสว่าง
ทางระบายน้ำ ที่ทิ้งขยะ ฯลฯ ถ้าไม่เหมาะสมจัดทำรายงานเสนอฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑.๒ สำรวจเมื่อมีภัยต่าง ๆ เกิดขึ้น เช่น ภัยธรรมชาติ วินาศภัย ฯลฯ
รวมทั้งเมื่อเกิดอุบัติเหตุขึ้น เพื่อทราบความจำเป็นว่าควรให้บริการด้านใดก่อน

๑.๓ งานด้านสโมสรรถไฟ ตรวจสอบสถานที่ที่จะจัดตั้งสโมสร ตลอดจน
จำนวนสมาชิก ดำเนินการเกี่ยวกับการให้เงินอุดหนุน

๑.๔ การช่วยเหลือค่าเล่าเรียน ดำเนินการเกี่ยวกับการช่วยเหลือค่าเล่า
เรียนบุตรของพนักงานผู้มีรายได้น้อย รับการระในการนำเงินค่าเล่าเรียนไปชำระตามโรงเรียน
ที่บุตรของผู้มีรายได้น้อยกำลังศึกษาอยู่

^{๒๔} ขอมบังคับคณะกรรมการรถไฟแห่งประเทศไทย ฉบับที่ ๔

^{๒๕} ขอมบังคับคณะกรรมการรถไฟแห่งประเทศไทย , ฉบับที่ ๑๐๕ ข้อ ๓

๒. แผนกวางแผนกิจสงเคราะห์ ดำเนินการเกี่ยวกับกองทุนอาชีพ

๓. แผนกควบคุมภาวะผู้ปฏิบัติงาน ดำเนินงานเกี่ยวกับกองทุน ทสค. รวมถึง การกู้เงิน ทสค. การนำเงิน ทสค. ไปจัดสรรที่ดิน กองทุนส่วนกลางคนรถไฟ กองทุนช่วยเหลือคนรถไฟ ใ้รับอันตรายจากอุบัติเหตุการร้ายคอมมิวนิสต์ งานค้ำประกันงานซึ่งเป็นงานที่การรถไฟ ฯ จะต้องปฏิบัติต่อลูกจ้างของการรถไฟ ฯ ทางค้ำประกันหมายแรงงาน

๔. สำนักงานศูนย์การฝึก การรถไฟ ฯ

มีหน้าที่จัดการศึกษาอบรม และฝึกงานในวิชาชีพที่เกี่ยวกับการรถไฟ ฯ แก่นักศึกษา และผู้ปฏิบัติงานของการรถไฟ ฯ เติมการอบรมพนักงานของการรถไฟ ฯ เป็นแบบการเรียนรู้ในงาน เป็นการอบรมแบบไม่มีระบบ ไม่ได้จัดตั้งเป็นสถาบันกลางที่ทำหน้าที่ในการอบรม การฝึกอบรมในระยะนั้นจัดทำเพียงเฉพาะบางฝ่าย และฝ่ายนั้นก็จะเป็นผู้ดำเนินการและกำหนดหลักสูตรเอง เช่น โรงเรียนอบรมพนักงานการเดินรถของฝ่ายการเดินรถ ทำการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ให้แก่พนักงานผู้อยู่ระดับเสมียนสถานี หลักสูตร ๓ เดือน (ต่อมาเพิ่มเป็น ๕ เดือน) กับพนักงานท่ามล้อ หลักสูตร ๓ เดือน หลักสูตรที่อบรมเกี่ยวกับงานในตำแหน่งเพื่อให้ความรู้ทางด้านการเดินรถ ขนส่ง และการพาณิชย์ โรงเรียนช่างฝีมือของกองโรงงาน ฝึกอบรมเยาวชนให้มีความรู้ทางช่าง ฝีมือประเภทต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในกองโรงงาน คือ ช่างเหล็ก ช่างหล่อ ช่างปรับ ช่างเครื่องยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างโลหะ ช่างเชื่อม เพื่อใช้ในกองโรงงานโดยเฉพาะ

ต่อมาความต้องการตัวบุคคลเพื่อปฏิบัติงานภายในตำแหน่งต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นกรมรถไฟในสมัยนั้น จึงริเริ่มจัดตั้งสถาบันฝึกอบรมเยาวชน เพื่อเป็นกำลังสำรองบรรจุเป็นพนักงานระดับผู้อยู่ เรียกว่า " โรงเรียนวิศวกรรมรถไฟ " เริ่มดำเนินการสอน เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๔๘๓ สอนวิชาการ ๓ แผนก คือ แผนกวิชาการเดินรถ แผนกวิชาการวิศวกรรมช่างกล และแผนกวิศวกรรมช่างโยธา ปี ๒๔๘๖ เปิดแผนกการบัญชีขึ้น แต่ภายหลังแผนกวิศวกรรมช่างโยธา และการบัญชี ได้ระงับการรับนักเรียนชั่วคราว ตามความประสงค์ของทั้งสองฝ่าย ในปี ๒๕๐๔ การรถไฟ ฯ ได้วางโครงการ

พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ระยะกรก พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๐๘ และระยะที่สอง พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๒๕๑๔ ในการพัฒนากิจการรถไฟตามโครงการนี้ การรถไฟฯ เล็งเห็นความจำเป็นว่า จะต้องพัฒนาคนทุกระดับให้เหมาะสมควบคู่ไปกับการพัฒนาเครื่องจักร วัสดุ และวิธีการ ทั้งต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ และริบรุกให้ทันการพัฒนาคนอื่น ๆ การจะปล่อยให้มีการเรียนรู้ในงานเอาเอง หรือให้แต่ละฝ่ายจัดการอบรมเอง อาจจะทำให้การพัฒนาคนเป็นไปโดยล่าช้า การรถไฟฯ จึงริเริ่มจัดตั้งสถาบันพัฒนาบุคคลเพื่อเป็นแหล่งกลางให้การศึกษา และฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานรถไฟทุกสาขา และทุกระดับโดยตั้งขึ้นชื่อสถาบันแห่งนี้ว่า " สำนักงานศูนย์การฝึก " มีหน้าที่จัดการ ฝึกงานในวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการรถไฟฯ แก่นักศึกษา และผู้ปฏิบัติงานของการรถไฟฯ โอนกิจการโรงเรียนวิศวกรรมรถไฟ ซึ่งเดิมขึ้นอยู่กัฝ่ายธุรการ และโรงเรียนอบรมการเดินรถเข้าร่วมเป็นแผนกหนึ่งในสำนักงานศูนย์การฝึกฯ ขยายการอบรมพนักงานรถไฟ คำนฝ่ายการช่างโยธา และช่างกล นอกจากนั้นยังทำการอบรมพนักงานรถไฟ ที่ดำรงตำแหน่งผู้บังคับบัญชา ตั้งแต่ระดับหัวหน้ากอง จนถึงประจำแผนกทุกฝ่ายและสำนักงาน เพื่อให้มีความรู้และเข้าใจในหลักการบังคับบัญชาตามระบบ T.W.I. (Training Within Industry)

งานในหน้าที่ของสำนักงานศูนย์การฝึก โดยทั่วไป แบ่งเป็น

๑. คำนโรงเรียนวิศวกรรมรถไฟ ดำเนินการรับสมัคร สอบคัดเลือก กำหนดหลักสูตรการศึกษา จัดหาอาจารย์เข้าสอน ตลอดจนส่งตัวนักเรียนปีที่ ๓ ไปฝึกงาน ณ สถานที่ต่าง ๆ ตามที่ฝ่ายจะกำหนด

๒. คำนการฝึกอบรมพนักงาน

๒.๑ กำหนดหลักสูตรที่จะทำการฝึกอบรม ตลอดจนจัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็น ในการฝึกอบรมแต่ละหลักสูตร

๑๐ การรถไฟแห่งประเทศไทย ขอบังคับคณะกรรมการ ฯ ฉบับที่ ๕๓ ว่าด้วยระเบียบปฏิบัติงานของการรถไฟฯ แก้ไขเพิ่มเติม ลงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๐๕ , ข้อ ๒

๒.๒ ฝึกอบรมพนักงานของสำนักงานศูนย์การฝึก ผู้ที่มีหน้าที่ในการฝึกอบรม ตลอดจนส่งไปฝึกอบรม ณ สถานที่ต่าง ๆ ตามที่การรถไฟฯ แจงมา

๒.๓ กำหนดเวลาที่จะทำการฝึกอบรม ติดต่อกับฝ่ายและสำนักงานต่าง ๆ เพื่อให้ส่งพนักงานในสังกัดมารับการอบรม ตามวันเวลาที่กำหนด

๒.๔ ดำเนินการฝึกอบรมพนักงานตามหลักสูตรที่กำหนดไว้

๒.๕ ช่วยเหลือการฝึกอบรมที่ดำเนินการ เฉพาะภายในฝ่ายและสำนักงานอื่น ๆ เช่น จัดอาจารย์สอนวิชาซ่อมบังคับการเดินรถ ในการอบรมตำราบรรณไฟของสำนักงาน ตำราบรรณไฟ

๗. สำนักงานแพทย์

การให้บริการด้านแพทย์สงเคราะห์แก่ผู้ปฏิบัติงานของการรถไฟฯ มีมาตั้งแต่ครั้งยังเป็นกรมรถไฟ โดยจัดในรูปกองแพทย์ในสังกัดตุลาการ เมื่อกรมรถไฟ เปลี่ยนฐานะมาเป็นการรถไฟฯ กองแพทย์ก็ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นสำนักงานแพทย์ มีหน้าที่

๑. ทำการตรวจสอบสุขภาพอนามัยบุคคลที่จะบรรจุเข้าปฏิบัติงาน และที่ปฏิบัติงานอยู่แล้วในกรณีต่าง ๆ เช่นเมื่อเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่ที่ตองการความเหมาะสมของร่างกายและจิตใจ ตรวจร่างกายพนักงานขับรถไฟทุก ๒ เดือน ตรวจร่างกายเมื่อทำงานครบ ๓๐ ปี กับเมื่อมีอายุครบ ๖๐ ปี ตรวจร่างกายประจำปีทุกตำแหน่งหน้าที่ ตรวจร่างกายก่อนให้เขาทำงานหลังป่วยเจ็บมาเกิน ๓๐ วัน และป่วยเจ็บครบ ๖๐ วัน แล้วยังไม่หาย ฯลฯ

๒. ป้องกันอุบัติเหตุ และการเจ็บป่วยจากการทำงานในโรงงาน หรือเจ็บป่วยธรรมดา ควบคู่การให้การศึกษาศึกษา และแนะนำตามหลักของเวชศาสตร์อุตสาหกรรม (Industrial Medicine)

๓. ทำการบำบัดโรคให้แกผู้ปฏิบัติงานรถไฟ ตลอดจนครอบครัว ณ สถานพยาบาล และออกตรวจเยี่ยมทำการรักษาโรคตลอดเส้นทางรถไฟทุกสาย

๔. จัดเตรียมเวชภัณฑ์ไว้จำหน่าย และจ่ายประจำชบวนรถ สถานีรถไฟ หน่วยงานบำรุงทาง และโรงงานซ่อมสร้างของการรถไฟฯ

๕. ทำการปรับปรุงรักษาสุขภาพให้อยู่ในระดับดีด้วยวิธีให้การศึกษา และอื่น ๆ เช่น ออกตรวจเยี่ยมแนะนำการรักษาสุขภาพอนามัยตามครอบครัวผู้ปฏิบัติงานรถไฟ

๖. ทำการปราบโรคมาเลเรีย ตามสถานที่ที่มีโรคนี้โดยร่วมมือกับเจ้าหน้าที่หน่วยมาเลเรียของรัฐบาล

๗. คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)

นอกจากหน่วยงานภายในดังกล่าวแล้ว หน่วยงานที่นับว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับ การบริหารงานบุคคลของการรถไฟ ๆ ก็คือ คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ซึ่งแม้ว่าโดยหลักการผู้ปฏิบัติงานของการรถไฟ ๆ จะเป็นอิสระไม่อยู่ภายใต้ ก.พ. แต่ในทางปฏิบัติการบริหารงานบุคคลของการรถไฟ ๆ ในหลายด้าน มีความคล้ายคลึงกับข้าราชการพลเรือนอันเนื่องมาจากการที่เคยมีฐานะเป็นกรมรถไฟ การบริหารบุคคลจึงยังมีแบบข้าราชการแฝงอยู่ นอกจากนั้น นโยบายของการรถไฟ ๆ ที่จะไม่รอนสิทธิพนักงานของการรถไฟ ๆ ที่เคยได้รับมาในขณะดำรงตำแหน่งเป็นข้าราชการ ทำให้การบริหารงานบุคคลของการรถไฟ ๆ มักจะอ้างอิงกฎ ก.พ. เมื่อ ก.พ. ออกกฎเปลี่ยนแปลงผลประโยชน์ของข้าราชการ เช่น การปรับอัตราเงินเดือนข้าราชการ ก.พ. ก็จะทำออกข้อบังคับคณะกรรมการรถไฟ เพื่อเปลี่ยนแปลงโดยอนุโลมตามกฎ ก.พ. ใหม่ แต่มีความแตกต่างอยู่บ้างในรายละเอียด ดังนั้น ก.พ. จึงนับว่ามีอิทธิพลทางอ้อมต่อการบริหารงานบุคคลของการรถไฟ ๆ

สรุป

ตามที่ได้อธิบายมาแล้วเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไป และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลของการรถไฟ ๆ นั้น จะเห็นได้ว่าในด้านการบริหารงานทั่วไป มีผู้ว่าการ เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด และมีรองผู้ว่าการ ๓ คน มีหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่ผู้ว่าการมอบหมาย ไคแก รองผู้ว่าการด้านวิศวกรรม มีหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่ผู้ว่าการ มอบหมายในกิจการของฝ่ายการช่างกล ฝ่ายการช่างโยธา และสำนักงาน

คลังพัสดุ รองผู้อำนวยการด้านกิจการเดินรถ และขนส่ง มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานของฝ่ายการเดินรถและสำนักงานรถไฟสายแม่กลอง รองผู้อำนวยการด้านธุรกิจ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในฝ่ายธุรการ สำนักงานอาชญาบาล สำนักงานแพทย์ สำนักงานศูนย์การฝึก และสำนักงานตำรวจรถไฟ โดยมีผู้อำนวยการฝ่าย และหัวหน้าสำนักงาน แลวแต่ากรณี เป็นผู้บริหารงานทั่วไปในฝ่ายและสำนักงานต่าง ๆ โดยขึ้นต่อผู้อำนวยการ ผ่านทางรองควานต่าง ๆ ตามที่ตนอยู่ในสังกัด

สำหรับหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการบริหารงานด้านบุคคล ยังไม่มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ด้านบุคคลาภิบาลโดยเฉพาะ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลของการรถไฟ ฯ ได้แก่กองควบคุมกำลังงาน กองสวัสดิการสงเคราะห์ สำนักงานศูนย์การฝึก ฯ สำนักงานแพทย์ ซึ่งเป็นหน่วยงานภายในของการรถไฟ ฯ ทั้งสิ้น หน่วยงานภายนอกที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลโดยทางอ้อม ก็คือ ก.พ. ซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านนี้ของการรถไฟ ฯ